

İran 2009

Resmi Adı İran İslam Cumhuriyeti

Başkent Tahran

Yüzölçümü 1.648.000 km²

Nüfus 71.268.320

GSMH 306 milyar dolar

Hükümet Biçimi Teokratik Cumhuriyet

Devlet Başkanı Mahmud Ahmedinejad
(2005-)

Dışişleri Bakanı Manuçer Muttaki

Türkiye Büyükelçisi Bahman Hüseyinpur

Askeri Harcamalar 7,45 Milyar dolar

Asker Sayısı 563.000

Etnik Yapı Farsî %60,
Azeri ve diğer Türkler %25,
Kürt %7, Diğer %8

Dini Yapı Şii %89, Sünnî %9,
Diğer %2

Petrol Üretimi 4,1 milyon varil/gün

Petrol Tüketimi 1,8 milyon varil/gün

İhracat 70,3 milyar dolar

İthalat 57,1 milyar dolar

Giriş

Geçen yılların gösterdiği temel gerçeklerden biri İran'ın sürekli olarak uluslararası politika gündeminde kalmasıydı. Nükleer politikasına ilişkin yaşanan süreç bu gündemin ilk sırasında yer almıştı. Zaman zaman tırmanan ve gerilimli giden bir müzakere süreci yaşansa da, Tahran yönetiminin nükleer politikasında istikrarlı bir ilerleme kaydettiğini söylemek mümkündür. 2009 yılında bu politika diğer yıllara göre farklı bir zemine oturmaya başlamıştır. Uranyum zenginleştirme işlemi İran ile soruna taraf aktörler arasında ciddi bir mesele haline gelirken, 2009 yılında uranyum zenginleştirme işleminin başka bir ülkede yapılması ve İran'a gönderilmesi gündeme gelmiştir. Bu gelişme, başlı başına nükleer müzakerelerde ve İran'ın taviz vermeyen politikasında önemli bir değişikliğe işaret etmektedir. Nükleer müzakereler dışında 2009 yılının önemli bir bölümünde gündemi meşgul eden bir başka konu ise, Cumhurbaşkanlığı seçimleri ve sonrasında yaşanan gelişmeler olmuştur. Söz konusu sürecin hem iç politika hem de dış politika açısından farklı sonuçları olduğunu söylemek mümkündür.

Bölgesel diplomasi düzeyinde izlenen politikalar da 2009 yılında belirginleşmiş ve ön plana çıkmıştır. Söz konusu politikalar, bölgesel jeopolitiğin değişmesiyle birlikte geçtiğimiz yıllarda İran ve bölge ülkeleri arasında bir "yumuşama" siyasetini ortaya çıkarırken, 2009 yılında bu yumuşama politikası özellikle yakın komşularıyla ekonomik ve siyasal ilişkilerde "derinleşme" politikası olarak tanımlanabilecek bir boyuta ulaşmıştır. Uluslararası politikada siyasî ve ekonomik ilişkilerde ön plana çıkan gelişmeler ise İran ile Latin ve Güney Amerika ülkeleri arasında yaşanmıştır. Söz konusu ilişkilerin taraflar açısından tanımlayıcı kavramı ise "stratejik ortaklık" şeklinde belirginleşirken, İran ile Latin Amerika ülkelerinin siyasî